

Vlaams
Parlement

vergadering **C45**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 25 oktober 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over telewerken bij de Vlaamse overheid – 336 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de opvolging van de I-monitor 2016 – 350 (2016-2017)	7
VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over externe schoonmaakbedrijven voor gebouwen van de Vlaamse overheid – 331 (2016-2017)	9

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over telewerken bij de Vlaamse overheid – 336 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Michel Doomst

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, mijn vraag gaat over telewerken. Dat kreeg bij de Vlaamse overheid vroeger al heel veel vormen en namen: 'anders werken', 'thuiswerken'... De verzamelnaam is 'telewerken'. Het gaat over het mogelijk maken dat medewerkers en ambtenaren van thuis uit kunnen werken, of vanuit een satellietkantoor in een van de provinciehoofdsteden of in een Vlaams administratief centrum (VAC). Met dit aanbod aan onze medewerkers zet de Vlaamse overheid zich op de kaart als een voorbeeldige werkgever. Wij moeten een innovatieve en flexibele werkgever zijn. Dat betekent ook dat wij ervoor moeten kunnen zorgen dat onze medewerkers een goed evenwicht vinden in de balans tussen privé en werk. Wij moeten er ook voor zorgen dat zij graag blijven werken voor de Vlaamse overheid.

Telewerken zorgt niet alleen voor dat betere evenwicht, maar ook voor minder woon-werkverkeer, dat toch op elke manier milieuvervuילend is.

Dit is in de Vlaamse overheid, globaal bekeken, perfect mogelijk. De ambtenaren kunnen in heel veel gevallen telewerken. De recent opgevraagde cijfers tonen aan dat telewerken meer en meer ingeburgerd geraakt, ook bij de Vlaamse overheid. Het aandeel personeelsleden dat geen enkele dag heeft getelewerkt, daalde van 67 procent in 2012 tot 62 procent in 2014, terwijl het aandeel personeelsleden dat wel tussen 1 en 29 dagen aan telewerken deed, in dezelfde periode steeg van 24 naar 26 procent. Het verontrust mij echter een klein beetje dat waar 8 op 10 Vlaamse ambtenaren kunnen telewerken – wat op zich bijzonder goed nieuws is – ruim 45 procent daarvan in 2015 geen enkele dag getelewerkt heeft. Met andere woorden: bijna de helft van wie kan telewerken, doet het niet. Dat is toch een beetje opvallend.

Minister, 80 procent van de medewerkers kunnen telewerken. Het is duidelijk dat u, de Vlaamse overheid en de Vlaamse Regering, het telewerken aanmoedigt en alle kansen geeft. Maar niet eens de helft van wie voor telewerken in aanmerking komt, doet het. Hebt u daar een verklaring voor? Hoe belangrijk vindt u het telewerken voor de Vlaamse overheid, als voorbeeldige werkgever die een signaal geeft aan onze werknemers? Hebt u de ambitie om het percentage effectieve telewerkers op te tillen? Hoe wilt u dat desgevallend doen? Welke concrete initiatieven zult u daartoe nemen?

Is de interne rapportering over de telewerkfrequentie intussen verplicht? Toen ik de cijfers opvroeg, was dat nog niet het geval. Is dat nu wel verplicht? Zo zouden we een goed beeld kunnen hebben van de hele Vlaamse overheid.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Vooraleer uw vragen concreet te beantwoorden, wil ik toch benadrukken dat ik heel veel belang hecht aan telewerken. Het is absoluut noodzakelijk dat de Vlaamse overheid ook in haar personeelsbeleid de stap naar modernisering zet. Telewerken maakt daar deel van uit. Het heeft talrijke voordelen, zowel voor de Vlaamse overheid als voor de personeelsleden. Mijnheer Maertens, u noemde er zelf een aantal. Het is belangrijk dat we voor onze eigen werknemers zorgen voor een evenwicht tussen het privéleven en het werk, en dat we

de flexibiliteit en de autonomie van de personeelsleden verhogen. Dit is heel belangrijk in het kader van het leeftijdsbewuste personeelsbeleid dat de Vlaamse overheid wil voeren. Zodra men op een zekere leeftijd komt, is het misschien evidenter om voor telewerk te kiezen dan wanneer men bijvoorbeeld 23 jaar is.

Een heel groot voordeel is, zoals u zelf al in uw vraag hebt aangestipt, de milieuvriendelijkheid. Door het telewerk hebben we minder woon-werkverkeer. Dat is goed, want de Vlaamse overheid heeft een voorbeeldfunctie.

Nog een voordeel voor de Vlaamse overheid is dat we minder fysieke werkplekken nodig hebben voor de Vlaamse ambtenaren.

Ik wil hier nog een kanttekening bij plaatsen. U hebt gezegd dat per definitie 8 op 10 Vlaamse ambtenaren aan telewerk zouden mogen doen, maar niet iedereen wil dat. Thuiswerken en telewerken is trouwens niet hetzelfde. Het is niet omdat het zou mogen, dat men dat per definitie ook wil. Ik kan me best voorstellen dat bepaalde personeelsleden nogal houden aan persoonlijke en sociale contacten die ze hebben met collega's op de werkvloer. Ik kan me ook perfect voorstellen dat bepaalde personeelsleden geen vijf dagen per week thuis willen zitten, om welke reden dan ook. Er zijn persoonlijke redenen waarom bepaalde personeelsleden dat niet verkiezen en daar moeten we ook respect voor hebben. Dat neemt niet weg dat de Vlaamse overheid de modaliteiten en het kader moet aanbieden.

Sinds de vorige legislatuur spreken we niet echt meer van telewerken of thuiswerken. Dat laatste is al helemaal een term uit de middeleeuwen. We spreken nu eerder over plaats- en tijdsafhankelijk werken. Wat is plaatsafhankelijk werken? Dat is niet enkel werken thuis of in een satellietkantoor, zoals een Vlaams administratief centrum, maar op elke locatie die geschikt is voor arbeid. Dat kan in een bibliotheek zijn waar er wifi is. Als uw partner is opgenomen in het ziekenhuis en er is wifiverbinding, dan kan dat perfect onder plaatsafhankelijk werken worden geplaatst. Zo moet het personeelslid geen vakantie nemen. Dat hoort thuis in het voordeel 'meer evenwicht tussen werk en privé'.

Wat is tijdsafhankelijk werken? Dat impliceert dat personeelsleden niet meer zozeer werken gebonden aan een uurrooster. Het is niet meer afhankelijk van het aantal uren dat wordt gepresteerd, maar van het resultaat dat wordt opgeleverd. Dat is ook belangrijk anno 2016. Het gaat niet meer om de prikklok uit de tijd van De Collega's die aangeeft hoeveel uur iemand achter zijn bureau heeft gezeten, maar er wordt rekening gehouden met de resultaten die de betrokkenen hebben bereikt.

Er is een nieuwe omzendbrief met betrekking tot plaats- en tijdsafhankelijk werken die dateert van 16 mei 2014. Hierin wordt de nodige ruimte aan de entiteiten gegeven voor een eigen invulling, maar legt ook een deadline op voor de implementatie, in die zin dat tegen eind 2020 alle personeelsleden die ervoor in aanmerking komen, effectief plaats- en tijdsafhankelijk moeten kunnen werken. In heel wat entiteiten van de Vlaamse overheid is telewerken – dus zowel thuiswerk als andere vormen van plaatsafhankelijk werken – in steeds ruimere mate mogelijk, en dat is een zeer positieve evolutie.

Uit de cijfers blijkt dat telewerk bij de Vlaamse overheid doorheen de jaren meer ingeburgerd is geraakt en in stijgende lijn is. Zo is het aandeel personeelsleden dat geen enkele dag aan telewerk gedaan heeft, gedaald van 67 procent in 2012 naar 62 procent in 2014. Daarbij moeten we rekening houden met het feit dat heel wat functies bij de Vlaamse overheid zich niet lenen tot telewerk. Ik denk aan mensen die de catering of het onthaal verzorgen. Het is moeilijk om van thuis het onthaal te doen van een of andere VAC. Moeten we daar flexibel mee omspringen? Ja. Wil dat zeggen dat er nooit kan worden gesproken over een dag per week? Neen. We kunnen natuurlijk niet evolueren naar een situatie dat die personeelsleden vijf

dagen op vijf plaatsonafhankelijk kunnen werken, want dan heb je geen permanentie meer aan het onthaal. Dat is een inbreuk op de dienstverlening.

Daarenboven zijn de cijfers een onderschatting, omdat nog niet alle entiteiten op dezelfde manier rapporteren. Daar is zeker nog verbetering mogelijk. De deadline is 2020. We hebben dus nog een beetje tijd. We willen zeker ook werken aan de kwaliteit van de rapportage.

U vroeg of de interne rapportering over telewerkfrequentie intussen verplicht is. In de omzendbrief Plaats- en Tijdsonafhankelijk werken van 2014 is onder punt 5 'Monitoring en rapportering' opgenomen dat elke entiteit zorgt voor een gecentraliseerde digitale registratie van een aantal aspecten. Eerste aspect is welke personeelsleden er niet in aanmerking komen voor plaats- en tijdsonafhankelijk werken en om welke reden. Bij afwezigheid van registratie geldt de veronderstelling dat het personeelslid in aanmerking komt voor plaats- en tijdsonafhankelijk werken gedurende onbepaalde duur. Tweede aspect is de frequentie waarmee de personeelsleden in de praktijk op de standaard bedrijfslocatie werken. Als er geen gegevens geregistreerd zijn, geldt de veronderstelling dat het personeelslid op de standaard bedrijfslocatie werkt. Deze bepaling houdt dus een verplichting in voor de entiteiten om te rapporteren tegen 2020.

We hebben een rondvraag gedaan en daaruit blijkt dat 19 van de 59 entiteiten die ressorteren onder het toepassingsgebied van deze omzendbrief, nog geen gegevens of gegevens van een suboptimaal kwaliteitsniveau bezorgd hebben. Dat impliceert dat 40 entiteiten dat wel hebben gedaan, wat toch wel een goede zaak is. Die 40 entiteiten zijn immers goed voor 18.241 Vlaamse personeelsleden, of 64 procent van de totaliteit van het overheidspersoneel.

Ik hecht heel veel belang aan een goed evenwicht tussen werk en privéleven. Ik hecht ook heel veel belang aan de voorbeeldfunctie die de Vlaamse overheid heeft, ook ten opzichte van de privésector, als het gaat over telewerken, thuiswerken, plaats- en tijdsonafhankelijk werken en dergelijke meer. We moeten echter ook rekening houden met de persoonlijke keuze van de medewerkers en met het feit dat er nu eenmaal altijd functies zullen zijn waarvoor telewerken en dergelijke meer zich niet zullen lenen. Ik meen echter dat we zeker met deze Vlaamse overheid de goede weg opgaan.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het was een hele boterham. Toch heb ik twee bijkomende vragen. Ik ben blij te horen dat u dat plaats- en tijdsonafhankelijk werken, zoals dat nu wordt genoemd, zult stimuleren. U zegt dat 'thuiswerken' een term uit de middeleeuwen is. Ik wil geen ruzie stoken in de regering, maar ik wil u er wel op wijzen dat de minister van Bestuurszaken in het jaar 2004 ook nog die term gebruikte. Die man is nu minister-president. Ik weet niet of dat tot een twist in de regering kan leiden, maar goed.

Het is goed dat de Vlaamse overheid verder bouwt aan dat kader voor plaats- en tijdsonafhankelijk werken, dat we dat stimuleren, dat we een goede omgeving creëren daarvoor. Natuurlijk wil niet iedereen dat zelf. Dat is heel duidelijk. Wordt er bij de personeelsenquêtes die er elke paar jaar wel eens zijn, gepeild naar de redenen waarom men dat wel of niet wil? Is er de komende jaren nog een personeelspeiling gepland? Daar heb ik geen zicht op.

We hebben steeds meer ervaring met de zogenaamde 'co-working spaces'. Dan gaat het niet alleen over steden en gemeenten die bijvoorbeeld mensen de kans geven om plaats- en tijdsonafhankelijk te werken in een bibliotheek of een museum, dus niet alleen thuis, niet alleen in satellietkantoren, maar op andere plaatsen. Heeft de Vlaamse overheid ter zake zelf ook een aanbod voor de Vlaming, dus

niet specifiek voor Vlaamse ambtenaren, maar voor andere professionals in Vlaanderen? Zijn er mogelijkheden ter zake? Ik weet het niet, maar misschien moet dat eens worden meegenomen. We hebben heel veel locaties waar dat misschien wel mogelijk is. Ik zou suggereren om dat idee eens mee in overweging te nemen en ook de kantoren, de locaties van de Vlaamse overheid open te stellen voor mensen die daar heel tijdelijk zijn. Een voorbeeld is dat van iemand die in een VAC een uur op de trein wacht. Die VAC's zijn meestal bij het station gelegen. Dat kan een interessante win-winsituatie zijn, in samenwerking met steden en gemeenten, met grote bedrijven die aanwezig zijn, met multinationals enzovoort.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Zijn we van plan om in toekomstige personeels-enquêtes ook te peilen naar de reden waarom een individu niet aan thuiswerk wil doen? Neen, want dat zou de privacy schenden. We kunnen absoluut niet vragen aan iemand waarom hij of zij dat niet wil doen. Iedereen heeft wel persoonlijke redenen waarom hij of zij niet per se aan telewerken wil doen.

Uw andere vraag is een goede vraag, wat niet impliceert dat ik uw eerste vraag niet goed vond. In mijn initiële antwoord heb ik aangegeven dat het concept van plaats- en tijdsafhankelijk werken eigenlijk ook tot doel heeft dat we als Vlaamse overheid minder werkplekken ter beschikking moeten stellen. Onze VAC's zijn inderdaad allemaal zeer goed gelegen: ze liggen aan stations en zijn zeer goed bereikbaar. Als we die VAC's ook gaan openstellen voor steden en gemeenten, dan wil dat zeggen dat we als Vlaamse overheid opnieuw extra werkplekken ter beschikking zouden moeten stellen. Als we daarover natuurlijk met bepaalde steden en gemeenten tot een overeenkomst zouden kunnen komen, met gedeelde smart en gedeelde kosten, dan denk ik dat we wel openstaan voor gesprekken in die richting. Het past echter in ieder geval vooralsnog niet in onze filosofie. We zullen eens bekijken of er eventueel een vraag is vanuit lokale besturen, van gemeenten of steden, om een paar plaatsen te kunnen krijgen in bijvoorbeeld het VAC van Gent, of dat van Antwerpen of Brugge.

Bibliotheken en dergelijke, dat zijn openbare ruimtes. Daarover hebben wij niets te zeggen. Als het echter echt louter gaat over werkplekken die eigendom zijn van de Vlaamse overheid, dan willen we daar wel over praten, maar dan moeten we natuurlijk eerst wel eens zien of er een concrete vraag is van lokale besturen.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord, zeker op die laatste vraag. Ik zie daar wel brood in, ook al moeten we het misschien niet beperken tot de kantoren die er zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan het VAC in Gent, dat een grote eetruimte heeft. Die is twee keer per dag een beetje bezet. Misschien zijn er mogelijkheden in die gebouwen. Ik denk bijvoorbeeld ook aan de sportcentra van de Vlaamse overheid, waar andere infrastructuur bij is. Misschien moeten we daar eens aan denken. Dat zal echter uiteraard altijd in dialoog met de steden en de gemeenten moeten gebeuren. We moeten eens bekijken of dat kansen biedt. Het zal ook een beetje een kwestie zijn van de kip of het ei. Is er vraag naar? Goed, zolang er geen aanbod is, zal er misschien weinig vraag zijn, en omgekeerd. Dat moet eens worden bekeken op gedecentraliseerd niveau, denk ik. Het is echter een elementje dat ik eens wou meegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bert Maertens aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de opvolging van de I-monitor 2016 – 350 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Michel Doomst

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Voorzitter, minister, we hebben het hier al eens gehad over die I-monitor, een goed initiatief van het agentschap Informatie Vlaanderen. Met die monitor wordt de maturiteit van de IT gemeten. Daarvoor werkt het agentschap samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en andere leden van het zogenaamde e-governmentconsortium. Minister, die monitor past perfect binnen uw programma Vlaanderen Radicaal Digitaal. Daarbij is het niet alleen de Vlaamse overheid die op die digitale sneltrein moet springen: er wordt ook gekeken naar de lokale besturen. Ik denk dat de Vlaamse overheid ter zake zeker een voorbeeldrol heeft, en ook een stimulerende rol, een trekkersrol ten opzichte van die lokale besturen, die gemeenten en OCMW's.

De I-monitor geeft dus een stand van zaken met betrekking tot de maturiteit op een bepaald moment bij die lokale besturen. Die wordt in kaart gebracht aan de hand van zes indicatoren. Ik zal die nu niet overlopen: ze stonden in mijn schriftelijke vraagstelling. Belangrijker is dat er per indicator dan ook concrete aanbevelingen worden geformuleerd.

Minister, in september heb ik een schriftelijke vraag gesteld over die I-monitor. U gaf daarop aan dat de VVSG in een ondersteuningsaanbod op maat zal voorzien voor de dertig lokale besturen die volgens de I-monitor de laagste score halen op het vlak van digitale maturiteit. Is daar al meer concreet nieuws over? Wat is de timing van die ondersteuning op maat? Wat is de precieze opzet van die ondersteuning? Is dat veeleer een consultancyopdracht ter plaatse of is dat veeleer het opstellen van generieke aanbevelingen op basis van de scan van die dertig gemeenten?

Wordt daarbij een onderscheid gemaakt tussen de gemeentebesturen en de OCMW's? Ik stel die vraag zeer specifiek omdat ik wil verwijzen naar Audit Vlaanderen. Ik dacht dat u daar niet bevoegd voor bent, maar ik twijfel, want dat is een paar keer gewisseld. Dat zat initieel bij de minister-president, maar is dan teruggedraaid, denk ik. *(Opmerkingen van minister Liesbeth Homans)*

Alles komt bij u. Het is misschien beter om daar niet op in te gaan.

We zien dat Audit Vlaanderen de OCMW's niet heeft meegenomen bij de audit die het afgelopen jaar heeft gedaan bij de lokale besturen. Een aantal lokale besturen hadden specifiek gevraagd om die OCMW's ook mee te nemen. Ik denk dat het over het aankoopbeleid ging. Dat is niet gebeurd, maar zeker in het traject naar een integratie van de beide besturen is het handig om te weten hoe die processen verlopen bij de beide besturen. Het zou me plezieren mocht er in dit geval ook meteen naar de ICT-maturiteit bij zowel de gemeenten als de OCMW's worden gekeken.

Heel wat gemeenten hebben geen of te weinig info verstrekt, althans volgens het rapport, want er zijn een paar dingen die ook wel in vraag kunnen worden gesteld, bijvoorbeeld als het gaat over mijn eigen stad. Bent u van plan om een bijkomende bevraging te organiseren bij de besturen die geen gegevens hebben verstrekt aan het agentschap Informatie Vlaanderen, aangezien het misschien wel die besturen zijn die het meest nood hebben aan die ondersteuning?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Het is misschien wel belangrijk om bij het begin van dit antwoord aan te stippen dat dit een project is dat we in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal hebben uitbesteed aan de VVSG. U vraagt me of ik van plan ben om dit uit te breiden, maar dat is in eerste instantie natuurlijk de rol van de VVSG. We hebben dit toevertrouwd aan de VVSG, als ik me niet vergis voor een bedrag van 450.000 euro. We hebben er ook alle vertrouwen dat de VVSG dit tot een goed einde zal brengen.

Mijnheer Maertens, ik wil ook nog het volgende meegeven. Het is enigszins zijdelings aan bod gekomen dat Audit Vlaanderen natuurlijk veel breder gaat dan de I-monitor waarover uw concrete vraag gaat. Ik zal daar dus niet op ingaan. Dat was misschien een grapje tussendoor. Dat mag.

Ik kom tot uw eerste vraag, over de timing. In eerste instantie werd er gecommuniceerd over de resultaten van de I-monitor. In juni 2016 communiceerde de VVSG specifiek met de vijftig zwakst scorende gemeenten en OCMW's in de I-monitor, om hen te informeren over hun score en het ondersteuningstraject. Tijdens de maanden september en oktober 2016, dus nog maar zeer recent, kreeg het management van die lokale besturen een uitgebreide brief met een toelichting en de uitnodiging om gebruik te maken van het ondersteuningstraject. De aangeschreven lokale besturen krijgen tot 23 december 2016 de kans om in te gaan op het ondersteuningsaanbod dat door de VVSG aan hen is bekendgemaakt. In 2017 wordt gestart met de concrete uitvoering van de ondersteuningstrajecten bij de besturen die intekenden op het ondersteuningsaanbod.

Het ondersteuningsaanbod zal bestaan uit een begeleiding van twintig dagen en is onderverdeeld in vier delen. Het eerste deel is een intakegesprek, waarbij de individuele resultaten van het betreffende lokale bestuur in detail worden besproken, met specifieke aandacht voor de knelpunten en potentiële verbeterpunten. Het tweede deel is een kwalitatieve verdieping en diagnose van de individuele resultaten van de I-monitor van het lokale bestuur. Dat moet onder meer een antwoord geven op de vraag of het bestuur zich al dan niet herkent in de resultaten. Het lijkt me goed dat een lokale overheid af en toe ook eens aan zelfreflectie doet. Dat lijkt me dus een goed onderdeel van het ondersteuningsaanbod, dat weliswaar door de Vlaamse overheid wordt gefinancierd, maar door de VVSG wordt uitgevoerd.

Het derde deel is een analyse van het meerjarenplan van het desbetreffende lokale bestuur, alsook het nagaan welke digitaliseringsprojecten daarin zijn opgenomen. Die analyse is absoluut nodig om een gedragen ondersteuning op maat te kunnen aanbieden. Hierin zit dus een eerste element van maatwerk. Mijnheer Maertens, dat is wel heel belangrijk. In dit ondersteuningsaanbod, in deze oproep vanuit Vlaanderen Radicaal Digitaal zijn we absoluut van plan om echt maatwerk aan te bieden. We hebben het in deze commissie immers al heel veel gezegd: er bestaat niet zoiets als de gemiddelde Vlaamse gemeente. Elke Vlaamse gemeente of stad verschilt van de andere.

Het vierde deel van het ondersteuningsaanbod is het uitwerken van een actieplan met SMART-gedefinieerde (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden) doelstellingen voor de informatiehuishouding, de e-dienstverlening enzovoort. Dat actieplan moet worden goedgekeurd door het schepencollege, als het gaat over het gemeentebestuur, of door het vast bureau, als het gaat over het OCMW-bestuur, zodat het actieplan de steun van het bestuur kan genieten en daardoor een grotere kans heeft dat het daadwerkelijk zal worden uitgevoerd.

Er zullen binnen het ondersteuningsaanbod een of meerdere quickwins worden gerealiseerd, die een direct zichtbaar resultaat opleveren.

De vier delen die ik net heb toegelicht, worden momenteel verder concreet gemaakt en afgestemd, zodat ze volledig in de lijn liggen van de principes van Vlaanderen

Radicaal Digitaal. Dat is natuurlijk wel belangrijk als het een project is dat valt onder dat programma Vlaanderen Radicaal Digitaal. Mijn administratie, het agentschap Informatie Vlaanderen, bewaakt die afstemming van dichtbij, uiteraard in overeenstemming met de VVSG.

Er wordt wel degelijk een onderscheid gemaakt tussen de gemeentebesturen en de OCMW's. In de vragenlijst van de I-monitor werd gevraagd of de gemeente en het OCMW al dan niet samenwerken op het vlak van ICT. Indien ze samenwerken en bij de vijftig laagst scorende lokale besturen horen, zal zowel de gemeente als het OCMW worden uitgenodigd bij het ondersteuningstraject. Indien ze niet samenwerken en bijvoorbeeld enkel het OCMW een lage score heeft, zal uiteraard enkel het OCMW aanspraak kunnen maken op dit ondersteuningstraject, en niet het gemeentebestuur. Dat lijkt me nogal logisch.

In samenspraak met de VVSG denken we dat het niet de bedoeling is om in eerste instantie een bijkomende bevraging te organiseren. De I-monitor heeft een zeer intensief traject afgelegd van herinneringsmails en een telefonische follow-up. We hebben echt wel de lokale besturen – of het nu het gemeentebestuur is of het OCMW – de kans gegeven om te antwoorden. Het is niet aangetoond dat besturen die niet geantwoord hebben de meeste nood hebben aan ondersteuning. Ik denk dat diegenen die echt nood hebben aan ondersteuning dat gedaan hebben. Ik plan dus geen nieuwe bevraging met de VVSG. Ik heb absoluut vertrouwen in dit project. Ik vertrouw er ook op dat de VVSG dit project goed zal uitrollen. We moeten gewoon de resultaten afwachten van dit toch wel belangrijke project in het kader van Vlaanderen Radicaal Digitaal. Zo kunnen we de lokale besturen met deze verantwoordelijkheid en hoedanigheid veel beter ondersteunen dan we tot vandaag hebben gedaan.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Dank u, minister. Ik heb geen bijkomende inhoudelijke vragen meer. Uw antwoord was klaar en duidelijk. U spreekt over vijftig lokale besturen die worden ondersteund. In het antwoord op mijn schriftelijke vraag staat: 'dertig'. Ik heb die 'dertig' ook gebruikt. Is dat uitgebreid? Of gaat het over dertig gemeenten en OCMW's samen, die dan uiteindelijk vijftig in totaal worden?

Minister Liesbeth Homans: De VVSG heeft vijftig lokale besturen aangeschreven, maar ze heeft ook gezegd dat ze verwacht dat ze maar van dertig antwoord zal krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt De Loor aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over externe schoonmaakbedrijven voor gebouwen van de Vlaamse overheid – 331 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bert Maertens

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, mijn aandacht werd een paar maanden geleden getrokken door een onrustbarend feit.

Voor het schoonmaken van verschillende van haar grote administratieve gebouwen doet de Vlaamse overheid ook een beroep op externe schoonmaakfirma's. Die worden ingezet om afwezigheden binnen de eigen schoonmaakploeg op te vangen. Door de besparingen bij het personeel is deze uitbesteding echter structureel geworden. Bovendien nemen sommige van deze firma's het niet nauw met

de arbeidswetgeving. Dat blijkt uit de resultaten van spontane controles die werden uitgevoerd door de arbeidsinspectie bij het agentschap Facilitair Bedrijf.

Zo werd bij controles in Vlaamse administratieve centra (VAC's) vastgesteld dat externe medewerkers niet over de vereiste werkvergunningen of over een identiteitsbewijs beschikten. Bij een volgende controle werd een externe medewerker aangehouden die nog niet was ingeschreven. Er zouden eveneens externe medewerkers ziek komen werken omdat er bij afwezigheid door ziekte een boete opgelegd wordt door de externe schoonmaakfirma. Mij werd gezegd dat dit de aanleiding voor die controles was. De firma zou ook gewerkt hebben met onderaannemers die mensen tewerkstellen zonder geldige verblijfspapieren en/of zonder arbeidsvergunning.

Als dat klopt, zijn dat wel heel harde feiten.

Minister, deze Vlaamse Regering maakte de keuze om te besparen op het personeel bij de Vlaamse overheid. Sommige entiteiten dienen zich hierdoor in bochten te wringen om hun taken naar behoren te kunnen uitvoeren. Taken worden uitbesteed, wat niet alleen duurder is, maar blijkbaar ook leidt tot inbreuken en het niet naleven van de rechten van het personeel.

Deze praktijken stemmen niet overeen met de normen en waarden die de Vlaamse overheid volgens sp.a dient na te streven en kunnen absoluut niet door de beugel. De Vlaamse overheid dient een voorbeeldrol te spelen als goede werkgever. Dat is althans het oordeel van sp.a.

Minister, bent u op de hoogte van de inbreuken die werden vastgesteld door de arbeidsinspectie?

Welke initiatieven zult u nemen om ervoor te zorgen dat dergelijke inbreuken in de toekomst niet meer kunnen gebeuren?

Bent u bereid om bij toekomstige contracten extra clausules tegen sociale fraude op te nemen?

Het uitbesteden van schoonmaak in grote gebouwen van de Vlaamse overheid is, door de forse besparingen bij het personeel, ondertussen blijkbaar een structureel gegeven geworden. Door de besparingen is er immers onvoldoende eigen personeel aanwezig om de afwezigheden op te vangen waardoor er op regelmatige basis een beroep gedaan wordt op externe firma's. Waarom kiest u ervoor om een structureel beroep te doen op externe firma's en niet te investeren in eigen personeel om het personeelstekort bij te benen?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, het zal u misschien verbazen, maar ik ben blij met uw vraag. Ik heb daar ook allerlei zaken over gelezen, onder meer persmededelingen van bepaalde vakbonden en syndicaten en dergelijke meer. U geeft mij hier een mooie gelegenheid om wat een en ander betreft toch wel de puntjes op de i te zetten.

Het is voor alle duidelijkheid zeer belangrijk te stellen dat de Vlaamse overheid nooit het voorwerp is geweest van het onderzoek van de arbeidsinspectie. U weet dat het gaat over een onderaannemer, niet over de Vlaamse overheid zelf. Het desbetreffende voorval heeft zich voorgedaan in het VAC Gent. Zodra de verantwoordelijke van het VAC Gent op de hoogte werd gebracht door de arbeidsinspectie op 18 mei 2016, een dag na de vaststelling van de inbreuken, werden ikzelf en de heer Geets, die verantwoordelijk is voor het agentschap Facilitair Bedrijf, mondeling ingelicht. Maar wij zijn nooit officieel – en dat hoeft ook niet – door de arbeidsinspectie op de hoogte gebracht, eenvoudigweg omdat wij geen betrokken

partij zijn. Wij werden niet beticht van allerlei verkeerde zaken. Concreet ging het over het tewerkstellen van mensen zonder wettelijke papieren en nog andere inbreuken op allerlei arbeidswetgeving. U weet dat de arbeidsinspectie geen Vlaamse bevoegdheid is, maar dit eventjes terzijde.

We hebben onmiddellijk gezegd dat wij zeer krachtdadig zouden optreden omdat wij een voorbeeldfunctie hebben. De Vlaamse overheid moet een zeer sterk signaal geven tegen sociale fraude, ook al waren we in dezen geen rechtstreeks betrokken partij en werden we ook niet geïsoleerd door de arbeidsinspectie, en waren we ook niet het voorwerp van het onderzoek van de arbeidsinspectie. Hier gaat het over de schoonmaaksector, al kun je dit veel breder opentrekken.

Wat hebben we na 18 mei 2016 onmiddellijk gedaan? We hebben voor alle lopende vervangingsopdrachten inzake schoonmaak met deze aannemer die – terecht – door de arbeidsinspectie werd geïsoleerd, het contract voor onbepaalde duur geschorst. Mijnheer De Loor, wij hebben dus absoluut niet gewacht op uw vragen. Tegelijkertijd hebben wij een aantal preventieve en corrigerende acties ondernomen. Zo hebben wij een addendum toegevoegd aan het contract voor vervangingsopdrachten inzake schoonmaak. Dit moest door de betrokken partijen worden ondertekend. Er zijn bijkomende en strengere clausules, die enerzijds meer garanties bieden op een volledige en correcte naleving van de sociale wetgeving, die federaal wordt gecontroleerd maar waarin wij natuurlijk ook een grote verantwoordelijkheid dragen, en die anderzijds de Vlaamse overheid in staat stellen om strenger te kunnen optreden bij eventuele inbreuken door opdrachtnemers of hun onderaannemers.

Verder hebben we ook preventieve maatregelen genomen. Wij hebben bijvoorbeeld alle beschikbare gegevens over alle uitbestede schoonmaakopdrachten bij externe schoonmaakbedrijven in volledige transparantie bezorgd aan de arbeidsinspectie. Dat hebben wij uit vrije wil gedaan, wij werden daartoe niet gedwongen. Wij hebben dat proactief gedaan. Wij hebben ook de opdracht gegeven om deze bijkomende strengere clausules voortaan standaard op te nemen in alle toekomstige bestekken voor schoonmaakopdrachten. Wij hebben ook de interne procedures aangescherpt, zodat meer en betere controle op het vlak van sociale fraude ingebouwd is bij uitbestede schoonmaakopdrachten.

Daarnaast heeft het Facilitair Bedrijf een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met de federale Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) in het kader van de strijd tegen de sociale fraude in bouwprojecten. Deze samenwerking omvat onder andere een opleiding of een toelichting door de SIOD aan het Facilitair Bedrijf over sociale wetgeving en aandachtspunten bij uitbesteding van opdrachten, de opname van clausules met betrekking tot het tegengaan van sociale fraude in nieuwe bestekken die zouden worden uitgeschreven door het Facilitair Bedrijf, en het doorgeven door het Facilitair Bedrijf aan de SIOD van lijsten met uitbestede opdrachten, bijvoorbeeld in het kader van mogelijke controles, maar ook van 'data mining' en dergelijke. Deze samenwerkingsovereenkomst met de SIOD in het kader van de strijd tegen sociale fraude werd door het Facilitair Bedrijf eind vorig jaar al uitgebreid naar uitbestede bewakings- en schoonmaakopdrachten. We beperken ons dus niet tot de schoonmaakactiviteit.

Ik heb u al gezegd dat de Vlaamse overheid absoluut een voorbeeldfunctie heeft, ook in het bestrijden van de sociale fraude. Mijnheer De Loor, daarover zijn we het, denk ik, eens. In mijn antwoord op uw tweede vraag heb ik aangegeven dat we dat zeer au sérieux nemen. We hebben de opdracht gegeven om in alle toekomstige bestekken voor schoonmaakopdrachten standaard dergelijke bijkomende zeer strenge clausules op te nemen.

Het is goed dat er klaarheid komt in verband met een aantal berichten die in het verleden zijn verspreid. Maar ik heb het wel moeilijker met uw laatste vraag. U weet

dat de Vlaamse Regering in de huidige tijden van budgettaire schaarste duidelijke keuzes heeft gemaakt. Wij doen dat consequent, om de beperkte middelen te kunnen inzetten voor een zo groot mogelijke dienstverlening. Een van de kerndoelstellingen van de Vlaamse Regering is dan ook om de interne werking van de Vlaamse overheidsdiensten structureel en systematisch efficiënt te organiseren binnen het holdingmodel dat de Vlaamse Regering en de Vlaamse overheid nastreven.

Hoewel er meer dan sterke indicaties zijn dat een volledige uitbesteding van de schoonmaaktaken voor alle gebouwen waarschijnlijk kostenefficiënter zou zijn en dus in het voordeel zou uitvallen van de maatschappij en dus ook van de belastingbetaler, ben ik het absoluut niet eens met de uitspraak in uw laatste vraag, dat er sprake is van een zo goed als structurele uitbesteding van de schoonmaak in de grote gebouwen. Mijnheer De Loor, dat is pertinent onwaar. Mochten we puur afgaan op de kostenefficiëntie, dan zou het beter zijn geweest voor de belastingbetaler en voor de begroting. U weet – of u weet het misschien niet, en dan weet u het bij deze – dat als er raamcontracten worden gesloten met onderaannemers, in dit geval voor de schoonmaak, dat alleen maar opgaat tijdens de vervanging voor ziekte waarbij men niet binnen de ploeg waarover men regulier beschikt onmiddellijk vervanging kan vinden, of bij noodwendigheden.

Dat is in zeer uitzonderlijke gevallen. U zegt dat er sprake is van een structurele uitbesteding van de schoonmaaktaken binnen de Vlaamse overheid naar particuliere bedrijven en onderaannemers. U doet daarmee de waarheid geweld aan. Het gaat over 6 vte's vervangingen met zo'n raamcontract op 250 vte's.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Minister, ik ben heel tevreden dat u daar zelf niet op aangesproken bent door de arbeidsinspectie en dat de inbreuken niet zijn vastgesteld bij medewerkers van de Vlaamse overheid. Dat is zeer positief. De vaststellingen die de arbeidsinspectie heeft gedaan, kunnen echt wel niet door de beugel.

Volgens de informatie waarover ik beschik, is eerst het VAC Gent en kort daarna het VAC Leuven bezocht door de arbeidsinspectie en zijn er zware inbreuken vastgesteld. Ik ben het ermee eens dat de Vlaamse overheid een voorbeeldfunctie heeft, ook als goede en betrouwbare werkgever. Het is heel positief dat er maatregelen genomen zijn tegen de bewuste onderaannemer en dat er ook preventieve maatregelen zijn uitgewerkt die dergelijke zaken in de toekomst moeten uitsluiten of moeten proberen uit te sluiten.

In uw antwoord op mijn laatste vraag haalt u er cijfers bij. Ik stel vast dat het toch niet toevallig is dat die zware inbreuken vastgesteld door de arbeidsinspectie, niet zijn vastgesteld bij werknemers van de Vlaamse overheid maar bij een onderaannemer. U moet zich dan ook de vraag stellen in welke mate het gezond is om dergelijke zaken toe te laten binnen de Vlaamse overheid. U zegt dat er geen structureel beroep op wordt gedaan. Ik zou er nog sterker voor pleiten om er zeker niet structureel een beroep op te doen. Als u dat toch doet, laat het dan in zeer uitzonderlijke gevallen zijn. Sp.a pleit ervoor om te investeren in eigen personeel als er een personeelstekort moet worden bijgebeend. Dat is nog altijd de gezondste manier, zowel voor de werkgever als de werknemer.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Volgens mij is elke vorm van arbeidsfraude verfoeilijk en verwerpelijk. De schoonmaakwereld die ik genegen ben, wordt gevisieerd. Ik wil ook een parallel trekken naar de bouwsector waar dit ook geregeld gebeurt. Moet de Vlaamse overheid dan een eigen bouwmaatschappij oprichten om dat tegen te gaan? Ik denk van niet.

Elke vorm van werk is deels specialistenwerk. Ik vind dat u het werk van de mensen van ISS niet volledig naar waarde schat. Dat is een externe firma die elke dag goed werk levert. Ik apprecieer die mensen ten volle.

Schoonmaken is laagdrempelig werk. Solliciteren bij een schoonmaakbedrijf is voor vele zwakkeren in de maatschappij gemakkelijker dan te solliciteren bij de Vlaamse overheid. Het zou geen drempel mogen zijn, maar dat is wel de realiteit. Die mensen vinden veel gemakkelijker de weg naar schoonmaakbedrijven omdat dat hun biotoop is en omdat ze die wereld en de mensen kennen. Voor velen van hen is in eerste instantie de stap hier in huis zetten, een te grote stap. Het tussenkanaal van de schoonmaakbedrijven is optimaal. Ik vind het niet meer dan logisch dat de minister haar tekorten daarmee aanvult.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Ingrid Pira (Groen): Minister, ik had op mijn blad geschreven: "Heeft de Vlaamse overheid plannen voor een volledige uitbesteding?" U hebt dat met klem ontkend. Op het lokale vlak hoor je steeds meer dat er wordt overgegaan tot bijna volledige uitbesteding. U hebt ook gezegd dat de Vlaamse overheid model moet staan. Waarom vindt u het belangrijk om eigen schoonmaakpersoneel te hebben?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Pira, ik vind dat wel een heel persoonlijke vraag omdat het een persoonlijke appreciatie vergt. Ik heb gewoon gezegd wat we geenszins van plan zijn. U kent het verhaal van de 1950 koppen. Het is echter geenszins onze bedoeling om de schoonmaak structureel uit te besteden.

Ik heb u het cijfer gegeven van 6 op 250 vte's. De Vlaamse overheid heeft zeker ook een voorbeeldfunctie op het vlak van tewerkstelling van de iets lagere profielen. Het is belangrijk om dat zelf te blijven doen en niet alles uit te besteden. We doen dat ook niet. We doen dat enkel in uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld als er te veel mensen van de vaste ploeg ziek zijn. Als het VAC Gent proper moet worden gemaakt, dan moet dat gebeuren. We kunnen dan niet anders dan met onderaannemers en andere contracten te werken. Bij 6 vte's op 250 kun je niet spreken van een structurele uitbesteding. Ik heb ook geen plannen in die richting, al heb ik ook aangegeven dat het kostenefficiënter zou zijn om dat wel te doen. Op het vlak van tewerkstelling van iets lagere profielen heeft de Vlaamse overheid echter ook een voorbeeldfunctie.

Mijnheer De Loor, noch ik, noch de administrateur-generaal van het agentschap Facilitair Bedrijf weten iets over het VAC Leuven. We zijn daar niet van op de hoogte gebracht. Als het al waar zou zijn, neem ik aan dat het weer iets is waar de Vlaamse overheid niet rechtstreeks bij betrokken of geïnvolveerd is. Ik kan daar niet positief op antwoorden. Integendeel, ik ontkend dat met klem: we hebben geen weet van enige gevallen in het VAC Leuven.

We werden niet rechtstreeks geïnvolveerd. We hebben onmiddellijk ingegrepen. We hebben bepaalde clausules opgenomen en we zullen er in de toekomst zo goed mogelijk op toezien dat elke vorm van sociale fraude wordt uitgesloten. De heer Wouters heeft trouwens gelijk dat het ook in andere sectoren gebeurt. Ik ben blij dat er een samenwerkingsakkoord is met de SIOD. Dat was toen nog de bevoegdheid van de heer Tommelein en nu van staatssecretaris De Backer. Het is een goede samenwerkingsovereenkomst waarmee beide partijen, zowel de arbeidsinspectie als de Vlaamse overheid, een goede zaak hebben gedaan.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp·a): U hebt al tweemaal gesproken over kostenefficiëntie. Misschien kan dat op termijn inderdaad het geval zijn. Ik ben ervan overtuigd dat dit niet meer opgaat op middellange en lange termijn. Ik heb het dan ook nog niet over het mogelijke verschil in kwaliteit. Dat is stof voor een andere discussie.

Wie het werk ook uitvoert, er mag geen excuus zijn om de arbeidswetgeving niet te respecteren. Ik stel vast dat dit bij de Vlaamse overheid niet gebeurt, maar bij de uitbesteding van de poetsdiensten wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.